СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. — РІК XXXIII. Ч. 6. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 9. січня, 1925. VOL. XXXIII. No. 6. Jersey City, N. J., Friday, January 9, 1925. THREE CENTS

Побіда Кулиджа в конгресі.

ВАШИНГТОН, 7. січня. Противникам Кулиджа не вдалося перепертн ухвалу, касуючу вето президента проти закону про оплату почтових урядовців. Підчас голосовання над сею справою в сенаті проти Кулиджа заявилося дуже мало сенаторів.

Сей факт уважають знаменним для конґресової ситуації. З нього роблять заключення, єо конґрес піддався під провід та буде сповняти його програму.

Супроти сього сподіються, що надзвичайної сесії конґресу скликати не буде треба.

НЕ ТРЕБА ЗБІЛЬШАТИ ФЛЬОТИ.

ВАШИНГТОН, 7. січня. — Сенатовий комітет для справ фльоти ухвалив в справі военної фльоти рапорт, що фльота є саме така завелика, як на се дозволяє межинародна умова про обмеження морських зоружень.

Комітет звертає рівночасно увагу на недостачу летничої служби.

НЕБУВАЛИЙ ВИПАДОК.

МЕРИК, ЛОНҐ АЙЛЕНД, 8. січня — На головній дорозі Мерику случилася пригода, яка, здавалобся, могла случитись лишень на екрані театру рухомих образків.

Ідучий дорогою автомобіль, зїхав в ночи з дороги, та вдарив у стоячий при дорозі легкий домик. Автомобіль проломив стіну хати, та викинув з ліжка мужа і жінку, що в ньому спали, пришпиливши їх обоїх під столом і ліжком. Муж вийшов з пригоди цїло, але жінку з тяжкими ранами на всему тілі треба було відставити до шпиталю. Вона має кілька кісток зломаних, і її стан поважний.

Дім стоїть 32 стопи від дороги. Пані Ролф, що їхала автом пізною ночю, не може пояснити поліції, як ціла пригода случилася.

БУДУТЬ РОЗБИРАТИ СПРАВУ ВСЕСВІТНОГО СУДУ.

ВАШИНГТОН, 7. січня. — Сенатовий комітет для заграничних справ рішив взяти на слідуючу середу під розвагу внесок президента Кулиджа про приступлене Злучених Держав до всесвітного суду.

ПОСПІШНО УХВАЛЮЮТЬ ВИДАТКИ.

ВАШИНГТОН, 7. січня. — Сенат ухвалив нині за несповна 100 мінут чотири закони, на основі котрих федеральний уряд буде мав право видати 888 міліонів долярів з верхом.

Закони відносяться до видатків на скарб та почтовий уряд.

НЕОПОДАТКОВАНИЙ АЛЬКОГОЛЬ.

ВАШИНГТОН, 7. січня. — Перед судовим комітетом сенату виступали нині представники фабрикантів алькоголю, нарікаючи на уряд, що сконфіскованi урядом напитки уряд продав на ліцитації, та що в сей спосіб сі напитки не приносять урядови податків. Се шкодить не лишень урядови, але й тим, яким вільно виробляти алькоголь.

СУДЯТЬ ХЛОПЦЯ ЗА ВБИЙСТВО.

ПАТСВИЛ, ПА., 7. січня. — Нині почалася тут перед стейтовим судом росправа проти 14-літного хлопця Вілєма Каваліра, обжалованого за вбийство першого степення. Мав він убити свою бабку три місяці тому назад.

Хлопчина каже, що він не винуватий. Поліція каже, що хлопчина стрілив до неї, як вона лежала в ліжку. Як старуха звалилася з ліжка й качалася в крови по землі, хлопець мав вистрілити до неї ще шість разів та вбити на місци.

ЩЕ ОДНА ЗАТІЯ ПРОТИ ЕМІҐРАНТІВ.

ВАШИНГТОН, 7. січня. — Перед конґресом велася нині дебата над проектом закона, після котрого малиби вивозити з Америки всіх тих іміґрантів, котрих переловлено два рази на ломанню прогибіцийного закона.

Конґресмен Селео говорив, що прогибіцийний закон ломлять не лишень іміґранти, але й родовиті Американці, і тому нема причини накладати на одну частину населення тяжної кари, як на другу.

СУД ПРОТИ КОЛИШНЬОГО ШПИГА.

НЮ ЙОРК, 7. січня. — На приказ суду привезено нині сюди з Нової Анґлії Ґастона Мінса, звісного широко колишнього федерального аґента, котрого поставлено тут на суд за нарушенне прогибіцийного закона. Мінс не явився на суді, виправдуючися недугою.

ПРИГОДА МОРЯКІВ.

КЕЙП МЕЙ, НЮ ДЖ., 7. січня. — Прибережна сторожа вратувала нині вітрильну лодку типу „баркентини" з 10 моряками, які від чотирох днів знаходилися на морю без їди й води здані на ласку й неласку морських филь. Великі филі бурі розбили лодці керму.

ЦІКАВЕ ОБЖАЛОВАННЄ КЛЕНА.

ДЕНВЕР, КОЛОРАДО, 7. січня. — Кіт Бем, 19-літний син властителя місцевого готелю, вніс до суду позов о уневажнення свого подружа на тій основі, що члени Ку-Клюкс-Клена пірвали його силою то примусили взяти шлюб.

НЕЩАСНИЙ ВИПАДОК НА ЗЕЛІЗНИЧІМ ТОРІ.

АРИВИЛ, НОРТ КАРОЛАЙНА, 7. січня. — На торі зелізниці Садерн Рейлвей найдено трупи трох мущин, котрим залізничий поїзд обтяв голови.

Уряд догадується, що вони йшли нічю здовж зелізниці і через неувагу попали під залізничий поїзд.

Сьогорічна коляда для Рідної Школи в старому краю.

КОЖДА УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА, КОЖДА ЦЕРКВА, КОЖДЕ ТОВАРИСТВО, БРАТСТВО, СЕСТРИЦТВО, СПІЛКА, БИЗНЕС І Т. Д. ПОВИННІ ЗЛОЖИТИ ВІД СЕБЕ ЛЕПТУ НА РІДНУ ШКОЛУ.

КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДЯНИН І УКРАЇНСЬКА ГРОМАДЯНКА, БЕЗ УСЯКОЇ РІЖНИЦІ, ПОВИННІ ЖЕРТВУВАТИ ВІД СЕБЕ, ПО СВОЇМ СИЛАМ, ЖЕРТВУ НА ДАЛЬШУ БОРОТЬБУ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ПРОТИ НЕВОЛІ, ЯКУ НА НЕЇ НАКЛАДАЮТЬ ХВИЛЕВІ ПОЛЬСЬКІ ОКУПАНТИ.

НІХТО З УКРАЇНЦІВ НЕ ПОВИНЕН ВІДТЯГНУТИСЬ ВІД ТОГО ЗАГАЛЬНО-НАРОДНЬОГО ОБОВЯЗКУ.

ЖЕРТВИ ПОСИЛАТИ ЧЕРЕЗ ОБЄДНАННЄ НА АДРЕСУ:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN STREET, PHILADELPHIA, PA.

ЩЕ ЖЕРТВИ СВЯТОЧНОГО АЛЬКОГОЛЮ

Ню Йорк, 7. січня. — В готели Белвю померла нині 30-та жертва сьогорічного святкования Христового Різдва.

В шпитали ще далі лічиться 58 людий, затроєних святочпим алькоголем.

ЛЕТНИЧИЙ ПРОЦЕС

Миніола, Ню Йорк, 7. січня. — Перед міський суд поставлено тут поручника американської армії Джеймса Гачінсона обжалованого за страшенне людий низьким летом понад землю.

ГИНУТЬ ВІД ҐАЗУ.

Ню Йорк, 7. січня. — Від світляного ґазу згинуло нині в сьому місті 5 людий. З них двоє видно поповнило самоґубство, а 3 згинуло через неуважне обходженне з ґазом.

ПРИМУСИЛИ СЕНАТОРА ВІДКЛИКАТИ ПРОМОВУ.

Вашинґтон, 7. січня. — На домаганя демократичних сенаторів сенатор Дайл згодився відкликати свою промову, яку він виголосив був в сенаті, а в котрій він заявив був, що демократична партія стратила довіря народа.

Сенатор Дайл згодився, щоби його промову вичеркнути з протоколів засідань сенату.

ДИВНИЙ ЛЕТНИЧИЙ ВИПАДОК.

Дейтон, Огайо, 7. січня. — На летничім поли Райта склюнився цікавий випадок. Один летун почув, що його машина перестала працювати. Він мусів чим скорше спускатися на землю. При сьому він вдарив на стоячих на землі людий і двох з них убив на місци. Літак розбився але летун вийшов лишень з легким ушкодженям тіла.

ДВАЙЦЯТЬ ХОТІЛО ДАТИ СТОЮ КРОВ.

Болтимор, Мірленд, 7. січня. — Як пастирі методиської церкви довідалися, що їх товариш по званю Волтер Троті, для вратованя життя мусить мати кварту здорової крови, Двайцять пасторів зголосилося добровольцями зі своєю кервою.

БРІТІШ КОЛЮМБІЯ ПРОТИ СЕНАТУ

Провінціональний парлямент британської Колюмбії на своїм засіданню дня 19. грудня ухвалив на внесення міністра судівництва Менсона віднестися до федерального уряду з візванием знести сенат в Оттаві, бо після Менсона — той сенат непотрібний і він „ломить волю народа".

САМОВБИЙСТВО ПОЛЬСЬКОЇ СПІВАЧКИ.

Синсинаті, Огайо, 6. січня. — Тут поповнила нині самовбийство через отроєнне польська співачка Пулісковська, не діставши обіцяного листа від свого нареченого, студента краківського університету.

8 ПРОЦЕНТОВІ МОРҐЕЧОВІ ПОЗИЧКИ.

В Виннипеґу відбулася нарада морґечових позичкових компаній Західної Канади. На нараді перейшла резолюція, що морґечові компанії можуть побирати від позичок найвисше 8 процент. За малі позички можна брати висший відсоток.

ПЕРЕСЕЛЕНЄ ФАРМЕРІВ В АЛЬБЕРТІ.

Доси переселилося з полудневої сухої части Альберти 406 фармерських родин і з ними відійшло 696 ваґонів їх рухомости. Около 30 родин осіло в полудневій части Альберти недалеко Летбридж в штучно наводнених околицях. Найбільше осіло в середущій і північній части провінції.

Доміньяльний уряд і залізничі компанії понесли кошта перевозу. До уряду і залізничих компаній вплývають далі аплікації охочих переселитись в другу часть провінції.

ТЯЖКІ ЗАКИДИ КАНАДІЙСЬКОМУ УРЯДОВИ.

Полковник Корнвал, президент „Північної Транспортової Компанії", що ціле своє життє провів в північних околицях Альберти, на зборі едмонтських лікарів дня 16. грудня с. р. закинув в виголошеній бесіді канадійському урядови, що той уряд не додержав договору з північними Індіянами. В тім договорі заключеним перед 25 літами, обовязався канадійський уряд давати Індіянам лікарську поміч. Після слів п. Корнвала той договір нарушений канадійським урядом, бо на велитенськім просторі від Лейк Морей до Північного Океану є всего навсего двох лікарів. Тимчасом Індіяни масово хорують на сухоти, скрофули, венеричні і другі недуги крови. При тім вони без перешкоди женяться і переносять ті хороби на потомство. До того білі навчили Індіян гнати самогонку, що вже попросту добиває Індіян.

ОНТЕРІЙСЬКІ ФАРМЕРІ ПРОТИ МІЛІТАРИЗМУ.

Онтерійські фармері на сегорічній конвенції в Торонто дня 17. чрудня с. р. зложили протест проти того, щоб в канадійських школах вчили дітий військової муштри. Вони також спротивилися проти всяких видатків, получених з військовими вправами по школах.

Кромі того запала ухвала, щоб канадійські учителі відбували свої учительські конвенції в днях вільних від науки і в школах малиби примусово вчити дітий Біблії.

ТОРОНТО МАЄ 1,500 ДУШ БЕЗРОБІТНИХ

В Торонто, нараховують 1,500 душ безробітних, які гурмами ходять улицями, шукаючи заняття. Під ніч вони масами залазять на залізничих двірцях в ваґони і там ночують.

ІМІҐРАЦІЯ ДО АЛЬБЕРТИ.

За останних десять місяців приїхало до Альберти около 10 тосяч поселенців. З Европи приїхало 6,453, зі Злучених Держав 2,809 душ.

Селяни в Київщині вибивають большевицьких комісарів

РИГА, столиця Латвії, 6. січня. — Московський большевицький урядовий дневник Известия подає в останньому виданню таку відомість з Киева:

Шпигуни з Чеки („чрезвичайки", себто тайної поліції для поборювання революції) викрили в монастирі Лаври Печерської біля Киева скриті дорогоцінности вартости $400.000.

Чека сконфіскувала ті дорогоцінности й увязнила 30 монахів, що скривали їх. Між сконфіскованими дорогоцінностями було 360 великих діямантів, викладані діямантами старинні ікони і т. п.

Увязнених монахів Чека засудила на довгі тяжкі роботи і призначила їх до робіт при направлюванню доріг коло Киева.

Коли селяни, їдучи з ярмарку з Киева, побачили монахів при роботах разом з вязнями, з пімсти зачали убивати большевицьких комісарів і всіх комуністів у своїх селах та палити їх хати.

УМОЛЯЮТЬ СЕЛЯНСТВО.

РИГА, 6. січня. — Большевицькі ґазети в Москві раз по разу містять статті большевицьких лідерів, в яких вони дають своїм комісарам на місцях вказівки, як приєднати симпатію селянства для уряду, і як його умолити, щоб той уряд підпирало.

НІМЕЧЧИНА КАЖЕ, ЩО АЛІЯНТИ ЗЛОМИЛИ СВІЙ ДОГОВІР.

БЕРЛІН, 6. січня. — Німеччина вислала вже відповідь на аліянтські ноти у справі відмови опорожнити німецьке місто Кельн дня 10-ого с. м. з окупаційної залоги.

Німецьке правительство каже аліянтам, що вони своєю теперішньою постановою нарушили свої постанови версайського мирового договору.

Однозгідно з правительством висловлюється про сей новий аліянтський вчинок і вся німецька преса, яка називає його нечесним і лицемірним.

ПРОТИ ФРАНЦУСЬКОЇ БЕЗЛИЧНОСТИ.

БЕРЛІН, 6. січня. — Німеччина загрозила Франції, що коли не відкличе заборони німецьким торговельним літакам літати понад французьку територію, то Німці будуть зістрілювати французькі літаки, які літають понад Баварію і Саксонію на шляху між Францією й Чехо-Словаччиною та Францією і Румунією.

СЕРБІЯ У СВОЇЙ ОБОРОНІ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 6. січня. — Югославія (Сербія) прислала до Ліґи Народів письмо, в якому перечить, начеб вона мішалась до внутрішних справ Альбанії та посилала туди свої банди.

ПОМИЛУВАННЄ ЙОСИФА КАЙО.

ПАРИЖ, 6. січня. — Помилуванне бувшого премієра Франції Йосифа Кайо проголошено нині урядово.

Він тепер вернеться з південної Франції, куди був прогнаний на 7 літ, до Парижа і, як кажуть, візьме чинну участь в політичному життю народу.

ПОЛЕКША ДЛЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ПРОМИСЛУ.

ПАРИЖ, 6. січня. — Французький міністер торговлі Ренальді заявив нині, що доручить міністерському кабінетови, щоб згодився на полекші при накладанню мита на деякі американські вироби, а зокрема на автомобілі.

МУССОЛІНІ СКЛИКУЄ ПАРЛЯМЕНТ.

РИМ, 6. січня. — Муссоліні скликує парлямент на 12-ого с. м. і годиться, щоб предложити йому проект нової виборчої реформи.

(В парляменті дві третини фашістів, а одна третина противників, які бойкотують фашістів. Годі вірити, що фашісти приймуть виборчу реформу).

ДАЛЬШІ АРЕШТИ І ЗАБОРОНИ.

РИМ, 6. січня. — Фашістська влада далі вязнить по містах своїх противників і заборонює збори та ґазети.

АМЕРИКА ВИПИВАЄ АНҐЛІЙЦЯМ ГОРІВКУ.

ЛОНДОН, 6. січня. — Шотляндські фабриканти горівки, так званої „Скач виски" кажуть, що з Америки дістають стільки замовлень, що мусять вичерпати засоби, які їм потрібні для консументів в Анґлії.

Вони кажуть, що горівки з Шотляндії забирають до Мексика або на сусідні острови, а відтам переводять до Злучених Держав.

Ізза великих замовлень вони тепер посилають до Америки „Скач" дуже молодий, навіть лиш двотижневий. Для консументів в Анґлії по приписах вільно продавати лиш трилітню горівку, колиж тепер не буде оставлятись засобів, то за кілька літ в Анґлії не буде „Скач виски".

БОЛЬШЕВИЦЬКА ПІМСТА.

МОСКВА, 6. січня. — Советська цензура заборонила грати песу славного анґлійського писменника Джорджа Бернарда Шо „Сейнт Джовн", яку приготовив був уже до вистави один з тутешніх театрів.

(Се большевицька „пімста" за се, що Дж. Б. Шо недавно назвав „президента" так званого „комінтерна" Гершка Апфельбавма („Григорія Зіновева") смаркатим дурнем. Та мимо тої „пімсти" він таки дурнем останеться).

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Обезпечуймо жени.

З приводу Ювилейної Кампанії Українського Народного Союза пише гр. Іван Хмелик, член відділу 239-го:

„З нагоди Ювилею Українського Народного Союза відзваюся до тих членів, що обіцяли вписати свої жени в організацію.

Зачуваю, що дехто з тих членів каже, що вони хотілиби стояти членами в такій організації, щоби муж був заасекурований, а рівночасно він самий мав право до запомоги на случай випадку для жени. Значить, є такі, що хотілиби платити асекурацію за одного, а мати обезпечених двоє людий. Вони хотілиби дістати посмертне по смерти жени, та щоби їх посмертне через се не змeнчалося.

Правда, були колись такі організації, котрі таке обіцювали. Були такі організації і серед нашого народа, і серед чужих народів. Однак з часом вони переконалися, що вони обіцювали більше, як могли сповнити. Вони переконалися, що вони кривдили самих себе, бо обіцювали собі річи, яких вони сповнити не могли, бо така організація, яка за богато обіцює, скорше чи пізнійше мусить збанкрутувати й лишити своїх членів у біді. Пізнали се чужі організації і сейчас стали касувати сі постанови, як непрактичні. І нині вже й закони повидавали, які заборонюють обманювати людий такими неможливими до сповнення річами.

Наші члени мусять вже до сього додуматися, що для обезпечення треба мати полісу, а за полісу треба платити. Як платиться за одну особу, то лишень одна особа є обезпечена. Щоби обезпечити дві, треба платити за дві. За дурно нигде нічого нема, ні в нашій ні в чужій організації. Щоби мати право до запомоги по жені, треба жінку обезпечити в певній запомоговій організації. Хто думає ловитися на обіцянки дурисвітів, що йому обіцюють грушки на вербі, най себе дурить, поки не буде каятися: Здорово думаючий чоловік прожене баламутів від себе та подивиться на кожду обіцянку, не чи вона примана для него, але чи й вона можлива до переведення.

Український Народний Союз, як показують звіти, подані в його органі, робить великі поступи вперед. Члени тішуться, що головні урядники придумали такий плян організації, що трийцять-літний ювилей приносить богато нових членів. Видно з того, що всякі баламучення на нічого не помагають, бо люди приступають не там, де їм пустими словами богато обіцюють, а там де їм не лишень обіцюють, але й додержуть".

Наш дописуватель згадує, ще й другі річи важні й корисні для організації, які розкривають низьку вартість пустих нездійснимих обіцянок. Слова дописувателя показують, що здорова думка все побідить, та що члени Українського Народного Союза що раз краще розуміють головні основи обезпечення. Вони вже знають, що без безпеченьства, без певности, нема обезпечення.

МАЛЕНЬКІ ЗАПИТАННЯ

А НА УКРАЇНІ ?

Часописи з совітської України приходять останніми днями з величезними написами через всю сторінку:

„БІЛИЙ ТЕРОР У ЕСТОНІЇ".

Не кажучи про безграмотність цих написів (перед голосівкою пишеться „в", а не „у"), вони ще до того й безсоромні.

Кажуть: у домі повішеного не балакають про мотузок. А що таке совітська Україна, як не той дім повішеного?

„У Естонії" (пишучи по їхньому) при ліквідації цілого повстання проти держави розстріляно 33 большевиків. А вони ж забили міністра залізниць Карка, розстріляли десятки старшин, кидали бомби в помешкання президента републики й саму Естонію хотіли „прикінчити", прилучивши її до Росії!

А на Україні що діється? Там кождого тижня большевики розстрілюють по кілька десятків Українців. Там одних укапістів отсе розстріляно 70 душ. Тільки за те, що вони були Українцями й хотіли, щоб Україна була Україною, коли й комуністичною.

Коли вже кричати про терор, то не про білий, а про червоний, і не в Естонії, а на совітській Україні.

А вони: „білий терор у Естонії"!...

Чия б корова мичала, а чия б помовчала.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

КИЇВСЬКІ ҐАЗЕТИ В СВІТЛІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЇХ РЕДАКТОРІВ

На київському губерніяльному зїзді робкорів і селькорів (робітничих і селянських кореспондентів), редактори київських ґазет подали дуже цікаві інформації про свої ґазети.

Про „Пролетарскую Правду", велику російську щоденну ґазету, інформації подавав редактор Скарбек (Поляк). По своєму характеру "ПП." наближується до типу робітничих ґазет, значіння якої виходить поза межі Київа і губернії і розтягається на сусідні губернії. З початку тіраж її був невеликий, але від кількох тисяч в 21 році він зріс до 65.000 в сучасний момент. Ґазета виходить два рази на тиждень на 4 сторінках і 4 рази на 6 сторінках великого формату і не годна вмістити всього матеріялу, а збільшити обем не може, бо нема паперу. Основним відділом ґазети є відділ з робітничого життя. Є також літературна сторінка, де містяться твори робітників. Звязок з робітництвом взагалі наладжено дуже гарно, натомісць слабший є звязок з селом. 40 проц. всіх заміток і дописей зі сторони припадають на провінцію (очевидно на провінціональні міста). Кількість постійних співробітників газети не дуже велика. Крім постійних співробітників в ґазеті містять статті московські і харківські товариші. В тих статтях освітлюються основні моменти партійного, професіонального, економічного і сільсько-господарського життя.

Про „Більшовик", такої величини, як „Пр. Правда", українську щоденну ґазету, подав інформації редактор Щупак (як нас інформують по національности Жид. — Ред.). Ця ґазета не є ані селянська ані робітнича, тільки обслуговує найбільш активну політично свідому частину селянства, українську частину робітництва й українську трудову інтелігенцію. Ця роля універсальної ґазети особливо визначилася тоді, коли повстала у Київі спеціяльна селянська ґазета „Радянське Село". „Є такі серед наших більш-менш свідомих громадян — казав Щупак, — які гадають, що така ґазета, як „Більшовик" є зайва після виходу масової ґазети „Радянське Село". Вони не розуміють, що нам зараз потрібна велика українська ґазета. Партія не може обмежитись тільки одніею селянською українською ґазетою; партія мусить мати ґазету, якою користувалася-б верхушка селянства з одного боку й українське робітництво та наша трудова інтелігенція з другого. От цим завданням і служить ґазета „Більшовик". Тіраж „Більшовика" виносить 14.000 прим. За останній рік тіраж у Київі збільшився з 2.000 до 4.000 прим., 30% тіражу йде виключно на цукроварні, 40% на окружні міста й місточка (в тім і Київ), а 30% йдуть безпосередно на села. Отже „Більшовика" читають місцеві київські українські робітники, робітники на цукроварнях, українські службовці й більш культурна та активна верства селянства Київщини. „Тіраж — каже Щупак — буде поширюватися в міру зросту українізації в місті та в міру зросту культурної (!) частини українського населення в селі". „Більшовик" відограє в Київі величезну культурну ролю, бо він обєднує усі культурні сили, які бажають працювати на ниві радянської культури. На основі радянської влади відроджується й немов народжується нова українська культура... Ми в нашій ґазеті почуваємо оцей процес... й через те в публіцистичній частині нашої ґазети ми ніколи не відчуваємо невпевнености". Ґазета має у Київі 75 робкорів, 281 організованих селькорів і 143 поодиноких та до 100 інших дописувателів. Щомісяця ґазета одержує 600 до 800 дописів, але тільки частину їх використовує. При ґазеті є гуртки: літературний, природознавства й ґазетної техніки. „Робота наша дуже складна — закінчив свої інформації Щупак — бо сама ґазета складна, зріст її залежить від зросту українізації... від зросту культурної (!) частини українського населення".

За „Радянське Село" інформації подавав редактор Фурер (назвиско чисто українське!). Ґазета ця виходить пять мі-сяць, два рази на тиждень, має тепер тіражу 53.000 примірників. Це чисто селянська, популярна часопись. На місяць ґазета дістає до 4000 дописів, але вмістити може не більше ста, частину дописів передає до установ властий і до комісії по вивченню села. Запитань від читачів дістає щодня 60—70 і майже дві сторінки ґазети присвячує на відповіді по тим запитанням. Постійних селькорів має ґазета 165. Черговим завданням Ґазети-збільшити її тіраж до 100.000 прим.

• •

З цих відомостий виходить, що українська ґазета досить успішно шириться на селі, але дуже слабо пробиває собі дорогу у місті. В півмільоновім Київі, де українського населення начисляється приблизно третина, єдина щоденна місцева українська ґазета має ледво 4000 передплатників. „Пролетарская Правда", яка займає супроти „Більшовика" таке саме положення у Київі і в области, як колишня „Киевская Мысль" супроти „Ради". Отже в порівнанню до передвоенного часу ситуація під цим оглядом майже без зміни. Це знак, що національно свідомі, або як Щупак називає, „культурні" елементи українського населення, зростають дуже поволі, та що Росіяни і зрусифіковані елементи цупко зберігають свій „стан посідання". Коли зважити, що поширення ґазет в радянських умовах залежить головним чином від комячеек, від урядових інституцій, від зарядів професіональних спілок і заводських та фабричних комітетів, а всі ці органи й організації обсаджені майже виключно не-Українцями, то зрозумілим стане, чому „Пролетарская Правда" має 65 тисяч передплатників, а „Більшовик" серед тих самих верств читачів 4000 премірників.

Символічне, що редактором російської часописи, що обєктивно виконує серед української части робітництва й інтелігенції русифікаційну ролю, є Поляк, Скарбек, а редактором українського „Більшовика" є Жид, з прибраним українським назвиском. Це між иншим відповідає позиції Поляків і Жидів (не кажемо Поляків і Жидів комуністів, а взагалі Поляків і Жидів) в українській справі. Поляки, як не можуть працювати над винародовленнем Українців на свою користь, то працюють над винародовленнем на користь Росіян, але ніколи не стають на позицію Антоновича, Рильського, Юркевича, Липинського. Жиди, прийнявши російську культуру за старих часів, тепер, коли українство придбало права горожанства і зростає українська культура, починають виділяти з поміж себе працьовників на ниві української публіцистики й української культури взагалі. Це симптоматичне і признаємось, симпатичне, бо українізація життя залежить у великій мірі від Жидів. З хвилею коли Жиди, що переважно оселені в містах і становлять тут великий процент населення, пристосуються до українства і почнуть так працювати для українства, як перед тим працювали для російщини (а це мусить так бути), а тою хвилею буде розвязано питання українізації, не раніш. І ми готові навіть привітати Щупака (коли наша інформація, що він жидівського походження, є вірна) на становиску великої української щоденної ґазети, до речі найкраще і найчистійше з знаних нам укр. ґазет редаґованої, ґазети, в якій поза властивий партійний ґазеті большевицький дух, пробивається також помітна національна українська струя.

N. N.

ДО ВСІХ МІСЦЕВИХ УРЯДНИКІВ І ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

Союзовці: — Минає 30 літ від заложення нашої організації. Щоби належито відсвяткувати сю 30-літню річницю, головний екзекутивний комітет У. Н. С. рішив уладити ювилейну кампанію приеднування нових членів до організації, поширюючи кампанію не тільки на відділових урядників, але і на всіх членів взагалі. Инакше сказавши, головний екзекутивний комітет втягнув до ювилейної кампанії приеднування нових кандидатів всіх теперішних членів організації.

Кампанія зя заінтересувала не лишень Союзовців, а дивились на ню з цікавістю і посторонні наші Українці; кождий був цікавий, чим вона покінчиться, які будуть успіхи, користи, як поставляться до неї члени.

Кампанія теоретично почалася 1-го жовтня м. р., бо заки члени обзнакомилися з нею і взялися до роботи, жовтень минув, а фактична робота зачалася около 1 падолиста.

До 31. грудня м. р., вислід кампанії, взявши на увагу теперішне по части безробіття, випав надсподівано добре. З кореспонденції в головній канцелярії видно, що всі члени кинулися до праці, кождий старався зробити що міг, а котрий не міг, оправдувався чому не міг.

Сей муравлиний рух, який рушився між членами, за приєднуванем нових, зріст організації за тих пару місяців, се найкрасший доказ зрозуміння членами своїх обовязків, свого патріотизму супроти організації. Все те дає запоруку світлої будучности нашої організації.

Як голова сеї організації, почуваюся з се їнагоди до милого обовязку, в імени своїм і в імени всіх головних урядників, на тім місци зложити сердечну подяку всім тим членам, членицям та урядникам, котрі не пожаліли труду ні часу, щоби ювилейна кампанія осягнула желаних успіхів.

На жаданне многих урядників і членів, щоб ювилейна кампанія продовжалася, мотивуючи жаданне сим, що кампанія що тільки добре розгорілась і шкода її припиняти, головна екзекутива рішила продовжити кампанію ще на три місяці.

Союзовці! Нинішний Український Народний Союз — се вислід 30-літної муравлиної праці українських імігрантів тут на імігpації. З усіх змагань їх, У. Н. Союз се одинокий монумент, який остався з імігрантського бурливого життя і який днесь тішиться признанием у своїх і у чужих. Зрозумійтеж вагу сего значіння, будьте все горді зі своєї організації, несіть високо його прапор, бо се все що лишилося нам з народних змагань на імігpації. Протягом січня, лютого і марта зконцентруйте всі свої сили на приеднуванне нових членів, бо лишень в зорганізованім народі лежить сила і його будучність.

З нагоди Нового Року пересилаю всім щирі желания.

С. ЯДЛОВСЬКИЙ, предсідатель.

Іван Франко.

А ЩАСТЯ ВСІХ ПРИЙДЕ ПО НАШИХ АЖ КІСТКАХ.

І всі ми вірили, що своїми руками
Розібємо скалу, що роздробимо граніт;
Що кровю власною і власними кістками
Твердий змуруємо гостинець, і за ним
Прийде нове життя, добро нове у світ.

І знали ми, що там далеко десь у світі,
Який ми кинули для праці поту й пут,
За нами сльози ллють мами, жінки і діти,
Що други й недруги гнівні та сердиті
І нас, і намір наш, і діло те кленуть.

Ми знали це і в нас нераз душа боліла
І серце рвалося і груди жаль стискав;
Та сльози, ані жаль, ні біль пекучий тіла,
Ані прокляття нас не відтягли від діла,
І молота ніхто із рук не випускав.

Оттак ми всі йдемо в одну громаду скуті
Святою думкою, а молоти в руках.
Нехай прокляті ми і світом забуті!
Ми ломимо скалу, рівнаєм правді путі,
А щастя всіх прийде по наших аж кістках!

1894 UNA 1924

ВЛУЧНОСТИ СИЛА

ПОСТУПАЙМО

	Членів	Дітий
Конвенція 1925		
Apr. 7.'25		
March 31.'25		
March 21.'25		
March 14.'25		
March 7.'25		
Feb. 28.'25		
Feb. 21.'25		
Feb. 14.'25		
Feb. 7.'25		
Jan. 31.'25		
Jan. 22.'25		
Jan. 15.'25		
Jan. 8.'25	17.105	9.547
Dec. 31.'24	17.010	9.510
	26.520	
Dec. 21.'24	16.757	9.500
Dec. 14.'24	16.549	9.338
Dec. 7.'24	16.502	9.317
Nov. 30.'24	16.407	9.200
	25.607	
Nov. 23.'24	16.200	9.050
Nov. 16.'24	16.059	8.968
Nov. 9.'24	16.048	8.954
Oct. 31.'24	15.952	8.900
Oct. 30.'24	15.755	8.750
Oct. 12.'24	15.748	8.742
Sept. 31.'24	15.725	8.720
June 31.'24	15.700	8.580
Dec. 31.'23	14.790	7.663
Dec. 31.'22	12.427	5.883
Dec. 31.'21	11.815	5.124
Dec. 31.'20	12.237	5.058
Конвенція 1920	12.080	4.451

ДОПИСІ.

ФИЛАДЕЛЬФІЯ, ПА.

Маленьке спростовання.

В числі 296 „Свободи" була поміщена допись про виставлену драму: „Украдене Щасте". Шановний „Гість" вважаючи за руном аматорів (котрих було 22) не міг більше винайти критики, вчепився Жида за єго довгу бороду і назвав його по імени.

На це мушу відповісти, що се не вина д. Крамаря, що мав довгу бороду, а вина того, що його характеризував і режисера, що таку бороду перепустив.

Що тикається того, що д. І. Крамар відвертався від публики, се також вина режисера, що поставив гурт осіб не в тім місци де повинні були стояти. Д. І. Крамар є знаний як добрий аматор і на просьбу кількох членів взяв ролю ледви три дни перед представленнем.

Дальше шановний „Гість" жалується, що не бачив „патентованих" інтелігентів на представленню. Це не належить до критики, бо у Филадельфії нема таких людий, а є тільки люди образовані, які працюють на прожиток так, як кождий робітник. По що їх визивати такими словами, коли они на це не заслугують.

Що правда, то було досить публики і за се їм честь, що підпирають так гарну ціль, бо після обчислення гарна сума лишилась для старого краю, яку пізнійше оголоситься в часописи.

Один з урядників Т-ва „Любов"

НОРТГЕМПТОН, ПА.

На поміч Радехівщині.

Дня 20 грудня 1924 р. в нашій місцевости зібралися всі свідомії громадяни із Радехівського повіту до галі п. Стефана Глущака і порадилися, якби найкорше помочи свому повітови в його просвітних змаганнях..

По короткім поясненню теперішного положення, Павлом Ленчуком, всі присутні згодились одноголосно, щоби заложити комітет, котрий мав би занятися цею справою. Зараз приступлено до вибору комітету. Кождий приняв свій обовязок, який йому був поручений без жадного виговору, бо зрозумів вагу теперішнього положення під ляцьким обухом наших рідних земляків. На предсідателя покликано п. Ст. Глущака, котрий відступив безплатно свою галю для всіх зібрань і забав, які будуть відбуватися на сю ціль. Секретарем вибрано Павла Ленчука, касіером Івана Демчука, організатором Ст. Кудрика. До контрольної комісії вибрані: Антів Костів, Стефан Ковалишин Теодор Демчук.. Збори будуть відбуватися все в першу неділю по першім о год 7 вечер в гали Стефана Глущака.

Позаяк товариство є цілком гуманітарне, длятого не буде жадних партійних і релігійних суперечок, на що збори одноголосно заявились і строго будуть сего придержуватися.

Ми бачимо, до чого доводять нинішні партійно-релігійні роздори, котрі нічим не помогають нашим нещасним братям в їх визвольній боротьбі а на оборот дуже пошкодили.

З надходячими святами Рождества Христового і з дальшими святами вибрані люди з цего товариства підуть з колядою по всіх домах, де живуть Українці. Чия воля буде, що дати на ціль української промислової школи, може першої в цілій Галичині, се є в Радехові, то запишеться сейчас кождого жертводавця імя і буде оголошене в часописах тут в Америці, як рівнож в Старім Краю.

Всі жертви будуть виключно вжиті на поміч нашим рідним братам в старім краю.

По коляді думаємо піти в Нортгемптон, Алентавн, Палмертон і Вест Портлянд. Не буде минати жадної української родини.

Хтоби мав які запити в справі того товариства просимо звертатися на адресу предсідателя:

Stephen Hlushchak
Newport Hotel
Northampton, Pa.

ГЕРКІМЕР, Н. Й.

З життя Українців в Геркімер.

За старанием шкільних дітей при Укр. Гр.-Кат церкві, відбулось в нас недавно дуже гарне представлене „Дядько Тарас". А що в нас цего давно вже ожидано тому кождий був радий побачити, як наші патріоти вивяжуться зі свого завдання. Справді діти дуже гарно вивязалися зі своїх роль причім висказали кілька складних віршиків, на рідній мові.

Також гр. Ірха в ролі „Тараса" грав добре. Честь і слава нашим діточкам, за те, що не забувають свого рідного, а охочо вчаться то і старшим показують як треба шанувати своє рідне. Щира дяка гр. Ірхови, що не пожалував свого труду для рідної культури.

Як би взяти загально то наша громада дуже лінива і недбало ставиться до народної праці. Забуває та маловажить українську народну справу. На жаль треба згадати, що потребу наших братів на батьківщині, дуже мало хто відчуває, жертви на старий край мало хто складає. Тоді, коли по всіх усюдах устроюють всякі підприємства і складають жертви на визвольну боротьбу, на „Рідну Школу", то в нас майже цего не видно.

Тоді, коли найменша українська дитина почуває себе до обовязку супроти своєї батьківщини, то в нас сидиться в заперті і хворується на хворобу лінивства і недбальства, а попросту брак свідомости і почуття народного.

В нас скорше дасть на „очищену", як на народну ціль, як Рідна Школа, інваліди, котрі не жаліли свого життя за волю батьківщини — та взагалі на визвольний український рух. Справді не було тут кому пробудити зі сну блаженного, та про це дбати; одначе не повинні були й самі так твердо засипляти. Тепер не пора сидіти в заперті і позівати, а пора до праці; наші брати стогнуть в ярмі, потребують помочі від нас, вимагають від нас праці. Найменші діти в краю прутся до рідної освіти, борються за рідну культуру, за волю рідного слова. Тим більше ми на волі і свободі, повинні цілими силами підержати їх і свою рідну культуру.

На днях в нас оснувалося Співацько-Драматичне Товариство, котре взяло собі за ціль вести просвіту на рідній мові, дбати про рідну культуру та взагалі про українсько-народні справи, як також старатись збирати жертви на підмогу рідній батьківщині. Можливо, що тепер почнеться робота, жвавіще, пічнеться життя і дамо чути, що ми в Геркімер жиємо.

Сподіємось, що це молоде тов. буде дороговказом до просвіти, та своїм приміром буде пригадувати на обовязок народній. Згадане тов. вже в короткім часі виставить штуку театральну, та буде приготовлятись до вшановання памяти незабутнього батька Кобзаря. Маємо надію, що це товариство піддержить духа українського, та своєю працею пробудить сплячих до життя, а незрячим отворить очи, що не тільки жиєм на те щоб наїстись, виспатись і робити на хліб „насушний". Хоч цего конче треба, — але треба посвятити вільну хвилю по роботі, і для корму душі. Не тільки жиєсь для себе, але треба жити і для людей наколи маємо почуття людини. Тому нам треба поперти це товариство всіми силами; нам треба належати до нього, брати участь в його праці і не сидіти в заперті, та думати, що і без мене зроблять. Ану! Парохіяни і непарохіяни, беріться за діло — Не спіть сном блаженних а беріться до просвіти, жийте і працюйте в користь свого народа, жийте його життям. Дбайте і о церков, а тим більше дбайте о добробут свого народа. Наколи буде в нас свідомість, просвіти своя, а до того сильний дух віри до свого народа, тоді певно здобудемо волю і свободу рідній Неньці-Україні! Р.

ІСТ ЯНҐСТАВН, ОГАЙО.

з правдою наверх.

Відбулось у нас представлення дня 14. грудня 1924 „Неволі Темноти" і власне се представлення мене спонукало до сеї дописі і до повторення одної пісні, одної стрічки:

„Не потрібно нам науки,
[все то пустота
Нам лиш фляшку дайте
[в руки
Гурей темнота
Ти нас як хоч називай
Тільки нас не зачіпай".

Пісня складно уложена і она цілком надається в нашій громаді.

Громада наша числить понад 200 укр. родин. І з того стоїть понад сто членів в Укр. Нар. Союзі немного в „Народній Помочи" і пів дозена в „Провидінню", а решта плаває самопасом. Коли „браця Поляці" уладжують яку забаву, банкет чи базар, то наші Рутенци летять там, що мало собі голови не покрутять, а дарунки на „базар" тащать, аж оден надсадився від тягару базарного і похвал. Бо то мовляв „все одно церква або косцюл". Мені булоб байдуже, алеж бо у нас віє з другої сторони.

Як уладжує котрий з відділів Укр. Народного Союза (есть 2) чи Народня Поміч, то тут ділеться противно. Одному в погідну днину дощ падає, другому зима страшно докучає, третього дуже міцно нога заболить, иншого знов голова і так без числа ріжних викрутів. Находяться і здорові, але кажуть: не піду бо там Стецьків хоче всі гроші зі забави післати до старого краю, щоби „дармоїдів" годувати.

Сумно браття Українці!

Я не дивуюсь „самопасникам", ані браттям з Народної Помочі. Але дивуюсь і то таки дуже дивуюсь своїм членам нашого мужеського і жіночого відділу У. Н. С. Союза, кілька одиниць працюють в відділі і то щиро працюють, не жаліють свого труду, ні цента, щоби кинути зерно просвіти, а тут находяться сліпі, які стараються щоби сю мозольну працю знищити, щоби їм було лекше рибу ловити в каламутній воді. Стараються, щоби і надалі панувала темнота і роздори, бо сего вимагає їх власний інтерес.

І тут вас, дорогі браття і сестри запитуюсь: чи ви вже цілком забули за свою ворогами знищену і окровавлену Батьківщину? За своїх братів і сестер в наїзницьких тюрмах? Чи даєте наші сироти до польських „охронек" вигодувати на яничарів? Чи ви забули за іівалідів, котрі свої буйні голови і груди наставляли в обороні нашої рідної неньки України? І за свій рідний народ? І скількиж наш відділ ухвалив на добродійні цілі за послідних 6 років? Ані 6 центів за шість літ! Нагода була, але булисьмо еґоїстами. Прошу вас беріть примір з других відділів У. Н. С. і з других народів. Не забувайте ніколи приходити на мітинґи, забави, чи то з танцями чи вистави аматорські. Не питайте, чи таку то або таку забаву ухвалено на мітинґу, але питайтесь, скільки заробилося і де ті гроші поділи, коли і ви були учасником даної забави. Другим разом буде більше і розбивачів пятнувати буду по імени.

Д. К. член У. Н. С.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

КАЛУМЕТ СИТІ, ІЛЛ.

Своя школа.

Ми бачимо, як завзято борються наші брати за рідну школу у старім краю. Збіднувані люди добувають послідних сил, щоби усюди мати для своїх дітей українську школу. Вони добре розуміють, що тільки своя школа може виховати будучі покоління на добрих горожан України.

Ми, тут в Америці, стараємося, як можемо, помогти тому здоровому рухови в старім краю. Кождий свідомий еміґрант складає свою жертву на рідну школу, яка є найпевнішим забором проти ворожих затій. Маймо надію, що сегорічна коляда принесе богату збірку на цю ціль та що наш загал в Америці докаже ділом, що судьба рідного краю йому не байдужна.

Але крім заінтересовання старим краєм нам не можна забути що і тут маємо діти, яким треба дати знання своєї мови та бодай загальний погляд на українську історію. Це розуміють усі наші кольонії і всюди є зорганізовані хоч які такі українські школи.

Наше товариство Ів. Франка відбуло вже дві наради, щоби і в нашій місцевости завести свою школу. На 11. січня с. р.; скликані збори у тій самій справі і на них неповинно бракувати нікого, кому справа школи лежить на серці.

Подбаймо, щоби наші діти могли виховатися в українськім дусі, щоби навчилися своєї мови та щоб пізнали, яка славна минувшина є у нашого народу. Тоді вони не будуть встидатися свого народу, а будуть горді, що походять із нації, яка славилася колись великою культурою, а любовю для свободи і відвагою в обороні України а й Европи перед дикими ордами азійських кочівників.

Матвій Костишин.

ПОМАРНІЛА НАША ВОЛЯ.

Помарніла наша воля
Страшно помарніла
Спочиває у кайданах
Немов заніміла.
Полишила в безталанню
Невольничі діти...
Чи так доля нам суджена?
Гіренький наш світе...
Загирили у Версалю
Нашу святу волю
Віддали нас на поталу
Ворогам в неволю...
Без вироку засудили,
Без серця скували
І без міри землю нашу
Злидні чвертували.
Чвертували, не питали
Чиї они діти.
Тай, чи хочуть чи не хо-
[чуть
В кайданах сидіти.
Закували!... А вороги
Гучно бенкетують
Божим словом і правдою
З Юдами торгують...
Ой тому то помарніла
Наша свята воля
Тай закута у кайданах
Невольнича доля.
Ох закута!... Ох закута!...
Гуляють тирани
Сльози ллються на залізо
Ржавіють кайдани...
Зіржавіють!... Потріска-
[ють!...
Розкуються люди
І настане месть страшная
Не поможуть суди...
Ні з Версалю, ні з Парижа
Ні з Берна, Льондону,
Як невольник скаже; наше!...
Від Сяну до Дону.
Тут гуляло козацтво.
Тут!... кров розливалась
І тут наша слава, воля
У крові купалась.
Тут, за волю чисте поле
Могили покрили
Осьтут предки міліони
Голов положили.
Проч з Ляхами, Моска-
[лями!
Сміло крикнуть люде
Світ почує наші кривди
Правдою осуде.

Джемейка, 22 — 1924.

До УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА Принимається в Січни, Лютім і Марті БЕЗ ВСТУПНОГО СТАРШИХ МУЩИН, ЖЕНЩИН як рівнож і ДІТИЙ.

Користайте з Нагоди Продовження Ювилейної Кампанії!

Вступайте в Члени Українського Народного Союза.

Колядуймо для свого народу.

Хто буде колядувати для неньки України? Лише той, хто признаєся сином України, хто бажає, щоби його браття і сестри були на волі, лише той, що бажає, щоби на українських землях було українське правительство, той, хто першим на яку небудь народну ціль дів свій тяжко запрацьований гріш. Той не відкажеться і тепер піти з колядою для Неньки України. Лишень врадник не дав скорше і не дасть тепер. Яка коляда повинна бути? На „Рідну Школу", на сироти, і каліки. В імя поневоленої вітчини, я просив би наших Владик, священників, усю інтелігенцію, бизнесменів, робітників і загалом усіх, що почуваються синами України, щоби підперли сьогорічну коляду, бо „время люте". Не забуваймо, що збираючи на „Рідну Школу" збираємо на фахові школи для ремісників, промисловців і техніків, та що такі школи є справдішним ключем до цілого світа, а з тим і для нашої державницької ідеї.

Відтак, ми, сини бідніщих і богатших українських селян поспішім з колядою на боєвий фонд, щоби Україна була для Українців а не для чужинців. Колись прийде може час, що треба буде вертати до дому. Вважаймо, щобисьмо вернули під свою владу, та щоб не осудила нас історія, як безсердечних себелюбів.

Зачім судити самі себе! Кождий з нас приїхав до Америки поправити свою долю, але не слід забути за свою рідню, яка живе в злиднях в старім краю. Всі народи помагають своїм, а кілько поміг кождий з нас? Саме тепер пора, щоби порахуватися зі своєю совістю і побачити, чи сповнили ми, як треба свої обовязки супроти родини і народу. Хто заведбався той най тепер надолужить за попередні роки, які пережив наче з камінним серцем.

Громади, братства і товариств! Робіть мітинги, лучіться і вибирайте спільний комітет колядників, щоб зібрати як найбільше для рідного краю.

Докажім сегорічною колядою, що ми нарід, що ми люде, що нам небайдужі терпіння свого власного народу!

Ів. Баган.

Чари Святвечера.

В соломяних хатки кожухах,
В пушистих білих намітках,
І сад і гай і поле в пухах.
А небо всесеньке в зірках.
Дріжучі сріблом шле серпанки
Любовно місячик землі,
А дід Мороз, красою бранки
Полонений, казки чудні
Їй пише білими квітками
На вікнах низьких, теплих хат
І вється вколо хат, стрічками
Дзвінкий, розливний чар коляд.
Ягольський хор із неба рине
І бе в хатин шибки дрібні:
„На землі мир!" У небо сине
Враз радість лине із землі.
На хвилечку малу, маленьку
Зміняють мрії в раю тюрму,
Зимою чуємо в серденьку
Ми щастя квітку чарівну.
І квіточка у серці тихо
Співає щасте Волі нам
І гонить з хат і горе й лихо
І нас несе на Долі брам.
Нехай же квітка Щастя Волі
Веде серденька молоді
На згідний труд на рідним Полі,
Так в руки волі дасть ключі.

Я. Вільшенко.

У. Н. Союз — найліпший опікун в нещастю. Чи ви є членом його?

Мітинги відділів У. Н. Союза

ШІКАҐО, ІЛЛ. Сестр. Пр. Богородиці, від. 33, повідомляє своїх членкинь, що річний мітинґ відбудеся в неділю, дня 11. січня точно о годині 3-тій пополудни в гали церковній під ч. 9211 Chaunsey Ave. Буде вибір нового уряду. Сестри прийдіть всі на той мітинґ і приведіть нових членниць бо тепер є добра нагода вписатися до Сестрицтва і У .Н. Союза без вступного. Буде також справозданнє контрольної комісії. Не присутна членкиня підлягає карі 50 цнт., а урядничка 1.00 дол. — Марія Бабяк, предс.; Анна Дзюрдзевич, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Повідомляється членів Тов. Зап. Січ, від. 234, що річний мітинг відбувся 4-го грудня с. р. Уряд на рік 1925 зістав вибраний як слідує: Стефан Федірко, предс.; Стефан Задорецький, заст. предс.; Ілько Чечіль, кас.; Томко Горин, заст. кас.; Юрій Гвіздь, секр. фін., Микола Ільків, секр. рек.; Іван Кіценюк, Стефан Могила і Андрій Фуртас, контрольори; Андрій Рудницький і Онуфрій Несімка, надз. хорих; Грай Михайло і Скоренький Ваврик, хоружі; Григорій Рудницький, опікун дітий. Рівнож повідомляється, що місячний мітинґ відбудеться в пятницю 9-го січня в гали Лютвина о год. 7.30 вечір. Всі члени повинні явитись і платити регулярно свої місячні вкладки, а ті що довґують за минувший місяць, а не вирівнають своїх довгів, будуть суспендовані. Рівнож будемо принимати нових членів до У. Н. Союза без вступного, а до Тов. як звичайно. Єсть нагода для всіх, хто бажає забеспечити себе і родину. Адреса секретаря єсть слідуюча: Geo. Hvisd, 432 Bond St., Elizabeth, N. J.

НОТРГЕМПТОН, ПА. Тов. Укр. Січових стрільців, від. 44, повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбувся дня 14. грудня 1924 в гали церковній. На тім мітингу вибралося новий уряд на рік 1925, як слідує: Стефан Кудрик, предс.; Григорій Загоруйко, заст. предс.; Андрій Чмеляк, секр. Павло Ленчук, заст. секр., Лука Демчук, касієр; Катерина Постич, заст. касієра; Антін Мазур, Вінцентій Постич і Юрко Порохняк, контрольори; Самійло Вітушинський і Гнатко Третяк, дозорці хорих; Іван Чмеляк, хорунжий; Василь Чичоловський, сотник. Мітинґи будуть відбуватись в другу неділю в місяцю у гали церковній при гр.-православній церкві на Нюпорт Евеню. Слідуючий мітинґ відбудеся в неділю, дня 11. ісчня 1925 о годині 2-ій пополудни. Проситься всіх членів, щоби явилися на сей мітинґ, бо будеся вибирати делеґата на конвенцію. Тепер проситься членів, щоби привели кількох нових членів, бо принимається тепер без вступного. — Андрій Чмеляк, секр.

БОРНСАЙД, ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Петра і Павла, від. 165, повідомляє членів, що на річнім мітинґу в грудни вибрано новий уряд на рік 1925: Антін Демкович, предс.; Білас Іван, заст. предс.; Коцоловський Стефан, секр.; Коцоловський Мих., заст.; Дзордзевич Стефан, касієр; Бучинський Йос., заст.; Коцоловський Іван і Зелінка Стефан, контрольори. Надзирателів хорих що місяця має вибрати предсідатель. Повідомляєсь загал, що місячний мітинг відбудеся дня 12. січня 1925 в гали І. Подґурник, точно о год. 7-мій вечер. Кождий член має явитися на мітинґ, бо буде розданнє календарів, за котрий член має заплатити. — С. Коцоловський, секр.

АСТОРІЯ, Н. Й. Бр. св. О. Николая, від. 5, повідомляє своїх членів, що чвертьрічний мітинґ відбудеться дня 10. січня в суботу, о годині 7.30 вечер, в гали Чеського Дому, Second & Woolsey Ave. Проситься всіх членів аби були присутні на сім мітингу бо є важні справи до полаґодження, під карою статута. — Антін Климишин, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Тов. Зап. Січ, від. 317, повідомляє своїх членів, що мітинґ річний відбудеся 10. січня 1925, в суботу о годині 7. вечер. На порядку нарад буде справозданнє уряду зі свого діловодства за рік 1924, по чім наступить вибір нового уряду на рік 1925. Кождий член має явитись і з собою привести нових кандидатів, бо будесь принимати без вступного так до У. Н. Союза, як і до товариства. Неявившийся член платить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Віктор Осухівський, предс.; Т. Ковальчик, секр.; І. Фурґал, кас.

Стан здоровля українського студентства на іміграції.

Українська Господарська Академія в Подебрадах числить у собі 483 слухачів; переважну більшість їх складають колишні старшини та юнаки армії У. Н. Р., яка в листопаді 1920 р. примушена була відступити перед навалою моск большевиків на Україну і опинилась у таборах інтернованих у Польщі. Меншість студентства Академії складається з Галичан, Кубанців і Білорусів, — все еміґранти.

Звертає на себе увагу великий процент хворих серед того студентства, а серед хороб найгрізніща — туберкульоза (сухоти).

Статистика лікаря Академічного показує:

Хорих на туберкульозу 57 (близько 12%).

Хорих на катари дишниці 93 (близько 20%).

Хорих на недокровність 78 (близько 16%).

Треба зазначити, що ті дві останні категорії, тоб-то катари дишних орґанів і недокровність дуже часто суть першим ступнем сухотів, які ще не визначилися помітно, але згодом виявляються цілком ясно.

Причин цеї великої хоробливости студентства Академії богато, але серед них найважливіших дві: 1) попередні тяжкі переживання: війна світова, потім революція, боротьба з чужою окупацією рідного краю, а далі інтернування в польських таборах, де люде голодували, мерзли і жили майже в неволі. Все це дуже підірвало сили організмів людських і відпорність що до хороб, а в першу черґу до туберкульози. 2) Друга причина є вохкий, мокрий клімат Подебрадів; місця осідку Академії; мешканці степових, сухих місцевостий України не можуть акліматизуватися в цій низині та мочарах, особливо, коли сили їх підупали, підірвані пережитим лихоліттям.

Всі старання ректорату перенести Академію в сухішу місцевість Чехо-Словаччини не мали успіху з причин од Академії незалежних.

І нині Академія стоїть перед сумною перспективою новітнього вимирання тих студентів її, які витратили сили свої і здоровле в боротьбі за кращу долю України.

Запобігти цьому лихові можна було-б тоді, коли-б знайшлися кошти на приміщенне найтяжче хорих у санаторії, а початковим хорим дати краще відживлення і змогу хоч на літо виїхати в гари, де вони могли-б зміцнити свої сили, не перериваючи своєї науки.

На превеликий жаль тих коштів Академія майже не має або вони такі мізерні, що не можуть полагодити й маленької частини того великого лиха. Коли-б вона мала на цю потребу хоч 100 долярів місячно, тоб-то суму, яку проживає в Америці одна людина, то цього вистачилоб на те, щоб порятувати студентів Академії від тяжкої недуги, яка загрожує життю, а у всякому разі робить людину інвалідною, до праці нездатною.

З цим закликом і звертаємося до наших земляків в Америці: поможіть порятувати цвіт і надію нашої нації, тих людий, що життя і здоровля своє віддавали на оборону батьківщини і хотіли-б і надалі служити їй, придбавши собі спеціяльні знання і вищу освіту.

Модест Левицький.

ПРОРОКОВЕ ОКО

або

ІВАСЬ БИСТРИЙ І ЙОГО ПРИГОДИ

за В. Лозинським переповів М. Ценівський.

(Продовження) (15)

Як лише звився Кирницький пійшли ми під Галицьке передмістя до пана Григіра Невчаса, того самого, що був із нами в лісі, коли то ми мали цю пригоду з Татарами. Пан Григір мав власний домок. Називалася Клопотівська. І не могла таки ліпше називатися, бо пан Григір мав із нею дуже богато клопотів. Одідичив її з великими довгами і вічно мусів грезтися з вірителями. Частіще сидів отже на ратуші, як у себе в варстаті. А таки застали ми його дома. Кирницький що все любив жартувати, каже до нього:

— Пане Григір, збірайтеся мерщій а бігайте до пана Джурджія Боїма по фалендиш що найгарніщий, а потім вступіть до пана Дуче, хай мерщій за вами з оксамитами, табінами, атласами, з золотоглавом приходіть, і посилайте за індерляндськими форботами до пана Вовчка, а за золотими кнафлями з рубінами до пана Кудлічека золотника. А не жалуйте нічого, бо ось цей панич Івась Бистрий зволить собі замовити у вас убрання. Має бути таке, яке ялося для сенаторського панича.

Пан Григір почав сміятися, але на мене глянув щирим оком, бо зараз пізнав мене. І вже забірався до міри, коли павпер говорить дальше:

— А може ще остало вам що з хотинської війни, хрри! з цеї добичі, що то ви її на Турках мечем здобули хрри! то переробіть на нього золотолитий каптан везерський, або прикрийте йому що з цеї султанської соболевої киреї...

— Або вилатайте добре шкіру Кирницькому! — почувся за нами нараз якийсь приємний голос, наче срібний дзвіночок, хоч сердитий — або кажіть порядно вилатати шкіру в варстаті, або ліктем переміряйте йому плечі, або зовсім уже переліцюйте цього павпра, бо може на виворіть буде ліпший!

Обертаюся і бачу: в самих дверях другої хати стоїть дівчина. Рік її може тринайцятий, гарна як рожа, очі жевріють як іскри, лице зачервонілося, бо розсердилася.

— Панна Марійка! — викликнув павпер — наче переляканий — я і не сподівався!

— І я не сподівалася, щоби Кирницький такі жарти робив собі з мого батечка! Кирницький не сподівався, що я чую, а то поганий викрут! Чого Кирницький не сміє батькові при мені говорити, цього хай не сміє говорити і без мене! Я не позволяю, чує Кирницький, не позволяю!

Кирницький забув язика в роті. Перший раз це я бачив у нього, бо все мав готовий помисл на все і ніхто у нас не вмів дорівняти йому на словах. Покрутився трохи на місци, начеб хотів щось сказати, одначе дав за вигране, вклонився чемно і мовчки вийшов із кімнати.

Пан Григір тимчасом глядів на свою донечку, начеб на святий образ, весь врадуваний, як побачив її. Аж лице в нього дивно розяснилося, що виглядав наче инший чоловік. Марійка прибігла до нього, обняла його раменами за шию, глянула йому так миленько в очі й каже:

— Пощо, ти батечку оповідаєш чужим людям про хотинську війну? Кожен знає, що ти там був у таборі та що чесно робив те, що згодився та що навіть заплати за це не одержав. Чиж то не маєш мене на це, Марійки, щоби слухати твоє оповідання? Чи Марійка не цікава, не терпелива і чи може не вірить, коли оповідаєш їй?

Пан Григір нахилився до Марійки й іно повіки кліпали йому й вуси тряслися, а потім упало йому з очей кілька сльоз, великих як горох, просто на волося Марійки.

— Кирницький добрий хлопезь і я його дуже люблю — каже до Марійки — він лише з пустощів говорить так, от по старому, як то павпри люблять.

Я тимчасом стояв, не знав чи маю ще остати чи йти, коли Марійка обертається до мене і питається:

— А ти за чим прийшов сюди?

— Прислав мене тут пан Ярослав Шмітко, — я слуху у нього — щоби мені пан Григір таке вбрання вшив, як иншим його челядникам.

— А ти з під Самбора? — питається Марійка.

— З під Самбора, — кажу — а як панна Марійка пізнала.

— Бо маєш таку широку сукману з червоними нашивками, як під Самбором на селах носять.

Мені зробилось трохи ніяково, бо то була сукмана вже зовсім стара і подерта. Я мав уже инше, літнє вбрання, з синявого вроцлавського полотна, а сукману брав лише до роботи при бочках і товарах.

— Коли ти зпід Самбора — каже дальше Марійка — то певно чував про купця, пана Зибулта?

Цього купця моя мати добре знала і як то я свого часу згадував, просила його, щоби листи писав до львівських Вірмен, чи чого не чули про мого батька. Так теж кажу Марійці. А вона на те:

— То мій дядько. Рідний брат моєї покійної неньки.

— Щоби ти знала, Марійко, — відізвався тепер пан Невчас і відразу начеб знову відмлів — що то той сам хлопець, про котрого я тобі говорив, що пана Іллю від Татарів оборонив! А як він із лука стріляє!... хрри!... Коли ми вдарили на цих Татарів, а було їх кількадесять коней... хрри... як зачнемо гонити їх... хрри...

— Як зі страху не вліземо в корчі, хрри... хрри... — відзивається нараз хтось у дверях, насміхається з пана Григіра і наслідує його голос і хропіт.

То був цей італійський мулярський челядник, котрий тогді також був із нами в лісі. Називався Банті, як мені пізніще говорили у Львові. Війшов до хати якось так незамітно, що ми його ані не чули. Мав у руці делійку, з котрою видно пізніше прислав його господар до пана Невчаса. Станув собі проти пана Григіра і вельми нахабно, нечемно викривлювався кравцеві. Марійка поблідла, а потім зараз ціла почервоніла, начеб уся кров із ніжного тіла дівчини в самі лише лице перелялася, прискочила до мулярчика й відпихаючи його, крикнула:

— Ти негіднику, драбе! Геть мені із хати!

Мулярчук замість уступитися, відіпхнув Марійку люто, що аж заточилася і мало не впала. Мене на це схопила така страшна лють, що я вже не в силі був здержатися. Скочу до цього хлопчиська, схоплю його за горло, що аж захропів — і так із усієї сили припру його до дверий, що з трускотом відчинилися, а Банті вилетів і упав на вулиці. Пан Григір, хоч трохи боязкої був вдачі, як побачив, що мулярчук його Марійку потрутив, нараз дійсно скочив наче лев, увесь загорів страшним гнівом. Я вже ніколи опісля не бачив його таким. І певно в цьому пересердю на гармати йшов би, а свою донечку конче відмстив. Колиб я і Марійка не здержалиб були його, чіпляючися його рук і ніг навіть, був би напевно вбив мулярчука.

(Дальше буде).